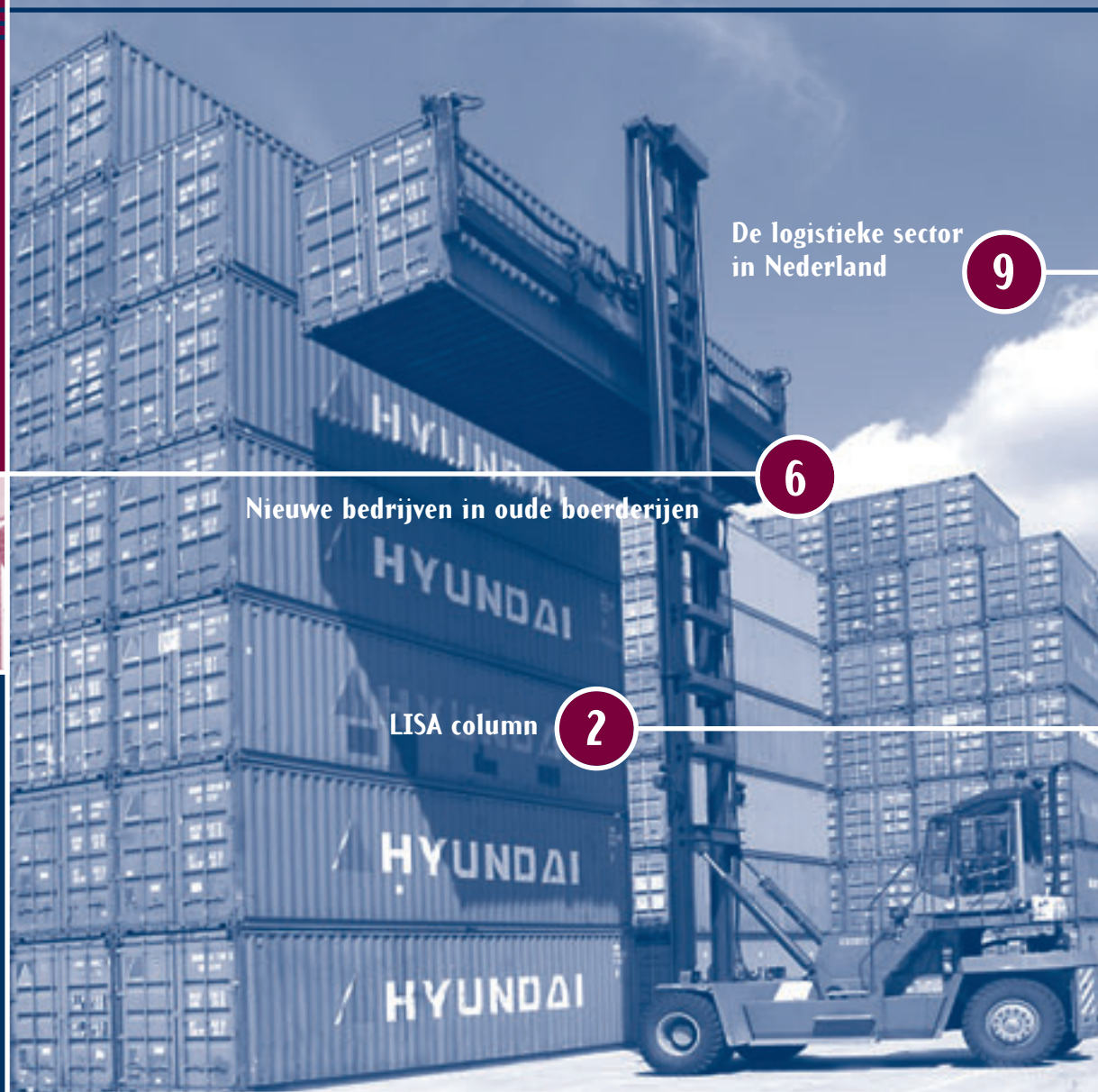

Lisa nieuws

Jaargang 10
Juli 2005

De logistieke sector
in Nederland

9

Nieuwe bedrijven in oude boerderijen

6

LISA column

2

Werkgelegenheid in 2004 wederom gedaald!

4

Lisa

Voor feiten en cijfers
over werkgelegenheid

LISA, een landelijk werkgelegenheidsregister naast BBR

Een toekomstbeeld per medio 2005

Column door Pieterjan Vriens, voorzitter van de Stichting LISA

Het begint een goede gewoonte te worden om jaarlijks vanaf deze plaats zo rondom de vakantietijd een tussentijdse balans op te maken voor wat betreft het reilen en zeilen van LISA met tevens een blik op de toekomst. Ook nu, medio 2005, weer een bespiegeling vanuit het LISA bestuur.

Was de koers van het LISA-bestuur tot 2002 vooral gericht op continuïteit en de zorg voor een landsdekkend systeem, vanaf 2003 is de kern van de toekomstvisie van LISA gebouwd rondom een tweetal speerpunten: de kwaliteit van de gegevens en de voor LISA vitale samenwerkingsvormen. De recente ontwikkelingen rondom deze beide speerpunten komen aan bod in deze column. Ook wordt stilgestaan bij een recent nieuw geformuleerd speerpunt: afstemming met de LISA-deelnemers om gezamenlijk de consequenties van de komst van het Basisbedrijvenregister (BBR) in te plannen. Verder heeft het LISA-bestuur recent het productaanbod uitgebreid in de vorm van het (voorlopig 4 x per jaar) beschikbaar stellen van geactualiseerde vestigingeninformatie op landelijk (lees LISA) niveau. Tenslotte wil ik u ook nog wijzen op een voor LISA belangrijk communicatiemiddel: de vernieuwde LISA-site. Op de achterpagina van dit bulletin kunt u hiervan een impressie zien.

Actuele LISA-vestigingeninformatie verkrijgbaar

Het LISA-bedrijvenregister herbergt twee belangrijke basisbestanden: de identificatie-gegevens van de vestiging (vaak als NAW-gegevens aangeduid) en het feitelijke werkgelegenheidsregister. Ten aanzien van het NAW-gedeelte zijn er meerdere landelijke gegevensverzamelingen en heeft LISA geen monopoliepositie. LISA is wel het enige complete bestand met NAW-gegevens van vestigingen. Voor bijvoorbeeld risicokaarten is LISA eigenlijk de enige geschikte bron. Voor het werkgelegenheids-gedeelte is LISA uniek vanwege de landelijke dekking, het detailniveau, de actualiteit en de manier van actualiseren (per vestiging zo dicht mogelijk bij de bron). LISA voorziet daarmee in een behoefte als informatiebron voor sociaal-economisch en ruimtelijk economisch onderzoek waar geen andere bron in kan voorzien.

Tot nu toe heeft LISA zich vooral gericht op het leveren van werkgelegenheidsinformatie gekoppeld aan de vestigingeninformatie. Vanaf ultimo 2004 is nu ook periodiek geactualiseerde vestigingeninformatie landelijk beschikbaar, in eerste instantie per kwartaal. Dat vergroot de meerwaarde van het register en voldoet aan de toenemende vraag van afnemers. Op termijn sluit LISA zo beter aan op de ontwikkeling van het BBR.

Kwaliteit

Het ontwikkelde meerjarenkwaliteitsprogramma heeft duidelijk al geleid tot resultaat. Dat kan worden afgeleid uit de jaarlijkse te actualiseren landelijke kwaliteitsmonitor. Die monitor is opgezet om periodiek de gegevens van de registerhouders te toetsen, de gewenste kwaliteit te kunnen monitoren en zondig bij te sturen. Een van de belangrijke lopende deelprojecten is het uitwerken van een aantal protocollen. Deze protocollen beschrijven de meest relevante processen bij de opbouw van de basisgegevens van het register, het enquêteren naar de werkgelegenheid, het actualiseren van de vestigingsgegevens en de overdracht van de gegevens naar LISA centraal of naar derden.

BBR

Naar het zich laat aanzien is de komst van het BBR een definitief gegeven. Dit jaar is het jaar van de behandeling van de wetgeving, 2006 wordt het "bouwjaar" en begin 2007 moet de eerste formele versie van BBR in de lucht gaan. Rondom BBR bestaan nog vele vraagpunten met name als het gaat over de gevolgen voor de LISA-registerhouders. In de huidige versie die ter besluitvorming voorligt is BBR geen

alternatief voor LISA. LISA ziet op termijn een landelijk werkgelegenheidsregister ontstaan met als belangrijkste bron voor de identificerende bedrijfsgegevens het BBR. BBR bevat bij de start zeker geen werkgelegenheidsinformatie. LISA blijft dus een noodzakelijke belangrijke aanvullende bron. LISA wordt straks afnemer van (en eventueel terugleverancier aan) het BBR. De komende periode zal veel tijd gestoken worden in het volgen van de implementatie van BBR en het in kaart brengen van de gevolgen voor alle LISA-participanten en de landelijke LISA-organisatie.

Samenwerking: IPO/EZ

Aangezien LISA geen formele BBR-partij is wil LISA de afname realiseren via een samenwerkingsvorm. In dat kader staat samenwerking met IPO centraal. De provincies gelden als grootverbruikers van werkgelegenheidsgegevens en van de informatie over bedrijvigheid. Daarom is LISA in overleg getreden met het BOAG-EZ, het overlegorgaan van de hoofden EZ van de provincies. Dat overleg heeft geresulteerd in het opstellen van een notitie waarin nog eens duidelijk wordt weergegeven wat het belang is van LISA en van de regionale gegevens voor de provincies.

In het najaar wordt weer een volgende stap gezet om te komen tot een meer regiserende rol van de provincies ten aanzien van het instandhouden en het al dan niet op afstand (doen) uitvoeren van een voor de provincies vitaal basisregister: LISA-werkgelegenheidsregister. De komst van BBR is ook hierbij een centraal gegeven. Hoe kunnen de provincies gezamenlijk stappen ondernemen om de komst van BBR voor te bereiden en zo efficiënt mogelijk de gegevens centraal van BBR af te nemen en vervolgens de noodzakelijke werkgelegenheidsinformatie toe te voegen?

Samenwerking: CBS/VVK

Samen met CBS en VVK zit LISA in een initiatiefgroep die de mogelijkheden onderzoekt van een landelijk werkgelegenheidsregister gekoppeld aan BBR en gebaseerd op regionale cijfers. Voor CBS staat het behoud van landelijke werkgelegenheidsstatistieken daarbij voorop. Een proef om LISA aan BBR te koppelen is in voorbereiding.

Samenwerking: Bridgis

LISA heeft al een jarenlange samenwerking met dataleverancier Bridgis, met name gespecialiseerd in geodata. Recent heeft Bridgis nieuwe producten (datasets) voor de markt ontwikkeld om de LISA-database te ontsluiten, onder meer via webmapping services, en bovendien vormt het LISA-bestand een belangrijk bestanddeel in de nieuwe databestanden Adresfuncties en Adrespopulatie. Op de Bridgis site (www.bridgis.nl) vindt u meer informatie.

Vernieuwde LISA-site

De website van LISA is een belangrijk communicatiemiddel. Het werd hoog tijd om de site in een nieuw jasje te steken. Op www.lisa.nl kunt u daarvan het resultaat zien. Behalve een volledige facelift is er een aantal zaken nieuw. Interessant is vooral de module gratis data. Via selecties kunt u zelf statistieken genereren. Het detailniveau van de gegevens is afhankelijk van het geografische niveau. Op gemeenteniveau kunt u informatie opvragen over het totaal aantal vestigingen en werkzame personen, voor de andere niveaus (COROP, provincie en Nederland) kunt u aanvullend ook sectorale gegevens en gegevens naar grootteklasse selecteren. Alle gegevens zijn beschikbaar voor een vijftal jaren (2000 t/m 2004). Indien gewenst kunt u de statistieken exporteren in verschillende bestandsformaten. Ik nodig u graag uit om een kijkje te nemen op onze vernieuwde website.

Werkgelegenheid in 2004 wederom gedaald!

Door: Juri Heise, adviseur bij ETIN Adviseurs

In 2004 is de werkgelegenheid in Nederland met 0,3% gedaald. Dit blijkt uit cijfers van LISA, het landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaalde arbeid wordt verricht. Bijna alle sectoren, met uitzondering van de niet-commerciële dienstverlening (met name overheid, zorg en onderwijs), zien hun personeelsbestand krimpen. Flevoland kent 'traditiegetrouw' de grootste werkgelegenheids groei, Zeeland is hekkensluiter.

Afvlakking werkgelegenheids groei

Als gevolg van de conjuncturele neergang is de vraag naar arbeidskrachten sterk afgenomen. De werkgelegenheids cijfers over 2004 spreken in dit kader boekdelen. In absolute termen daalde het aantal werkzame personen vorig jaar met meer dan 21.000. Dit komt overeen met een daling van 0,3%. De dalende tendens van de laatste jaren wordt daarmee gecontinueerd. Voor het tweede jaar op rij is er sprake van een krimp van de werkgelegenheid in Nederland (-0,2% in 2003). Het totaal aantal werkzame personen (inclusief uitzendkrachten) komt in 2004 uit op ongeveer 7.535.000. De werkgelegenheid is verspreid over bijna 896.000 vestigingen. Dit aantal is ten opzichte van 2003 met circa 7.800 vestigingen (+0,6%) toegenomen.

Inhaalslag vrouwen

Het aantal werkzame vrouwen is in 2004 met 0,7% gestegen, voor mannen geldt een daling (-1,0%). Vrouwen zijn al een aantal jaren de drijvende kracht achter de groei van de werkgelegenheid. Een verklaring kan gevonden worden in de stijgende arbeidsmarkt participatie van vrouwen en de sterke groei van typische vrouwenberoepen (vooral in de zorgsector). In de totale werkgelegenheid zijn vrouwen met 42,2% nog wel ondervetegenwoordigd. Dit aandeel neemt echter wel gestaag toe (in 1996 was dat nog 38,6%).

Groot banenverlies industrie

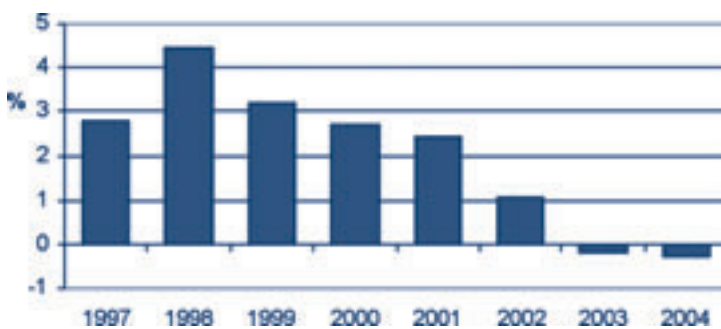
Bijna alle sectoren schrijven in 2004 negatieve cijfers. Grootste verliezer is, net als in 2003, de industrie. In deze sector zijn meer dan 29.000 arbeidsplaatsen (-2,9%) verloren gegaan. Sinds 2000 zijn er in de Nederlandse industrie al meer dan 100.000 arbeidsplaatsen ter ziele gegaan. Ook in de handelssector (-10.500), de bouwnijverheid (-9.000) en de zakelijke dienstverlening (-4.500) is het verlies in 2004 groot. Binnen de landbouw (-1,0%), de horeca (-0,7%) en transport/communicatie (-0,4%) blijft de schade beperkt. In de gehele marktsector daalde de werkgelegenheid vorig jaar met bijna 60.000 werkzame personen (-1,1%).

Het is echter niet alleen kommer en kwel. Minder conjunctuur gevoelige sectoren als de zorg, overheid en het onderwijs hebben in 2004 wel extra arbeidsplaatsen

kunnen creëren. In de zorgsector is het aantal werkzame personen met bijna 27.000 (+2,6%) toegenomen. Het onderwijs groeide in 2004 met circa 6.300 werkzame personen (+1,3%) en de 'overige diensten' met 5.200 personen (+1,6%). Bij de overheid begint de impact van de bezuinigingen zichtbaar te worden. Er kwamen in 2004 slechts 600 arbeidsplaatsen bij (+0,1%).

Tezamen zijn deze sectoren goed voor een werkgelegenheids groei van 1,7%. Dit is echter onvoldoende om het verlies van de marktsector volledig te compenseren. Het verschil in groei-intensiteit tussen de marktsector en de publieke sector is in 2004 wel kleiner geworden.

Groei van het aantal werkzame personen in Nederland (1997 - 2004)

Bron: LISA 2004

Aantal vestigingen en werkzame personen in Nederland naar sector (2004)

Sector	Vestigingen Abs.	Werkzame personen			
		Abs.	% in totaal	Groei abs. 2004/2003	Groei % 2004/2003
Landbouw*	90.120	284.260	3,8	-2.820	-1,0
Industrie	53.270	974.290	12,9	-29.060	-2,9
Bouw	77.000	473.520	6,3	-8.960	-1,9
Handel	219.800	1.347.660	17,9	-10.450	-0,8
Horeca	45.350	310.180	4,1	-2.290	-0,7
Transport/communicatie	34.340	481.580	6,4	-2.070	-0,4
Financiële instellingen	28.620	274.230	3,6	220	0,1
Zakelijke diensten	189.070	1.058.000	14,0	-4.540	-0,4
Overheid	3.860	447.100	5,9	620	0,1
Onderwijs	25.220	471.940	6,3	6.260	1,3
Zorg	50.040	1.074.440	14,3	26.750	2,6
Overige diensten	79.170	337.510	4,5	5.230	1,6
Totaal	895.860	7.534.710	100,0	-21.110	-0,3

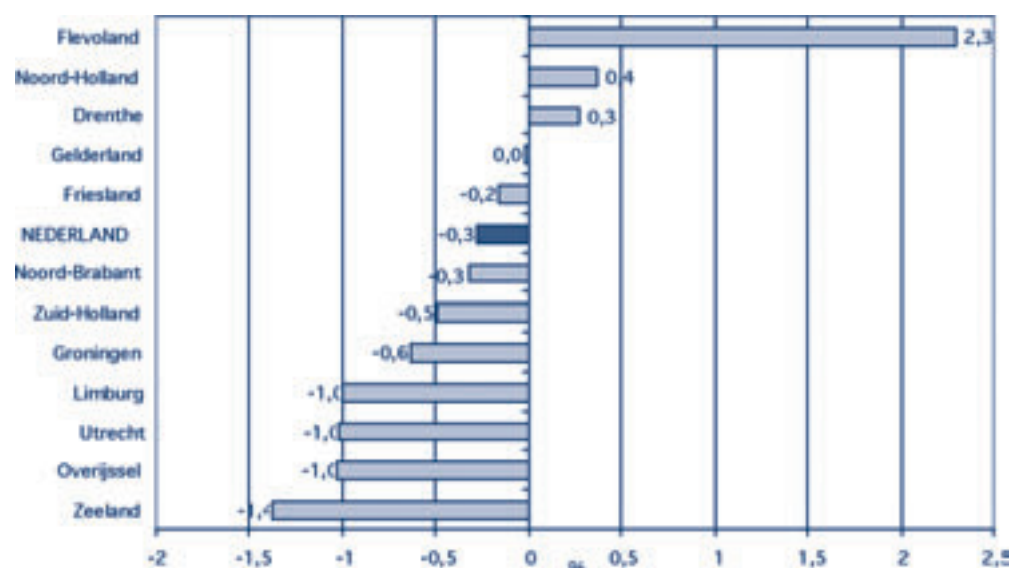
* De landbouwcijfers zijn grotendeels afkomstig van het CBS. De gegevens van 2004 zijn door LISA geschat.
Bron: LISA 2004

Regionale verschillen groot

Flevoland is ook in 2004 de provincie met de hoogste werkgelegenheidsgroei. Met een groeipercentage van 2,3% loopt deze provincie ver voorop. Verder zitten alleen Drenthe en

Noord-Holland in de plus. Hekkensluiter in Nederland is Zeeland met een werkgelegenheidsdaling van 1,4%. Ook in Limburg, Utrecht en Overijssel zijn relatief veel banen verloren gegaan (alle -1,0%).

Werkgelegenheidsontwikkeling 2003 - 2004 per provincie

Bron: LISA 2004

Almere snelste groei

Indien de resultaten van de vijftieng grootste werkgelegenheidsgemeenten van Nederland worden bekeken, dan blijkt dat Almere, net als vorig jaar, met een werkgelegenheids groei van 3,6% een duidelijke koppositie inneemt. De top 5 wordt gecompleteerd door Eindhoven (+2,2%), 's-Gravenhage (+2,2%), Apeldoorn (+0,9%) en Tilburg (+0,7%).

In Zaanstad (-3,6%), Dordrecht (-2,5%), Breda (-2,3%), Sittard-Geleen (-2,3%) en Enschede (-1,7%) zijn relatief de meeste banen verloren gegaan.

Werkgelegenheidsontwikkeling 2003 - 2004 in de 25 grootste werkgelegenheidsgemeenten

	Gemeente	Aantal werkzame personen	Groei 2003/2004	
			%	abs.
1	Almere	62.100	2.170	3,6
2	Eindhoven	138.350	2.980	2,2
3	's-Gravenhage	233.570	4.950	2,2
4	Apeldoorn	89.070	820	0,9
5	Tilburg	100.280	670	0,7
6	Leeuwarden	66.500	390	0,6
7	Arnhem	93.140	180	0,2
8	Zwolle	76.950	110	0,1
9	Amsterdam	467.400	420	0,1
10	Utrecht	202.100	150	0,1
11	Haarlem	69.720	20	0,0
12	Maastricht	73.150	-40	-0,1
13	Leiden	54.370	-180	-0,3
14	's-Hertogenbosch	92.890	-560	-0,6
15	Venlo	54.100	-410	-0,8
16	Haarlemmermeer	121.990	-1.080	-0,9
17	Nijmegen	92.520	-970	-1,0
18	Groningen	124.900	-1.450	-1,1
19	Rotterdam	328.030	-4.700	-1,4
20	Amersfoort	72.340	-1.130	-1,5
21	Enschede	75.420	-1.280	-1,7
22	Sittard-Geleen	52.920	-1.240	-2,3
23	Breda	90.070	-2.120	-2,3
24	Dordrecht	54.370	-1.410	-2,5
25	Zaanstad	57.340	-2.170	-3,6

Bron: LISA 2004

Nieuwe bedrijven in oude boerderijen

Door: Femke Daalhuizen, onderzoeker bij het Ruimtelijk Planbureau

De keuze voor een voormalige boerderij als bedrijfslocatie

Ondernemers benutten de ruimte van voormalige boerderijen naar eigen goeddunken, ondanks het formeel restrictieve beleid. Gemeenten zijn niet op de hoogte van de soms verborgen functieveranderingen of gedogen de situatie om leegstand te voorkomen. Hoe is inzicht te verkrijgen in de verschuiving van bedrijvigheid op het platteland?

Het aantal agrariërs in Nederland blijft dalen, waardoor boerderijen de oorspronkelijke functie verliezen en in aanmerking komen voor hergebruik. Meestal vinden voormalige boerderijen een herbestemming als woning, een deel wordt gesloopt, maar de overige boerderijen worden opnieuw in bedrijf genomen, zij het als niet-agrarisch bedrijfspand. Deze functieverandering hoeft niet gepaard te gaan met aanpassingen van de boerderij die aan de buitenkant zichtbaar zijn. Door dit verborgen karakter is weinig bekend over de mate en de aard van bedrijfsmatig hergebruik. De centrale vraag is in hoeverre zich als gevolg van hergebruik van voormalige boerderijen in het buitengebied van Nederland een verschuiving van agrarische naar niet-agrarische bedrijvigheid voltrekt.

Agrarisch functieverlies en dan?

Uit de CBS landbouwtellingen blijkt dat bijna 20% van de boerderijen in de periode van 1979 tot 1999 de agrarische functie heeft verloren. De adressen van deze voormalige boerderijen zijn beschikbaar gesteld door het automatiseringsbureau LASER van het Ministerie van LNV. Voor 1992 zijn deze gegevens niet digitaal beschikbaar. De vraag is nu welke functie de voormalige boerderijen tegenwoordig hebben.

Via een digitale weg is getracht de lijst met adressen van voormalig agrarische gebouwen te vergelijken met adreslijsten van bedrijfslocaties.

Twee bestanden met bedrijfsgegevens komen hiervoor in aanmerking. Allereerst het handelsregister van de Kamer van

Koophandel. De verplichting voor veel ondernemers om zich bij de Kamer van Koophandel te laten inschrijven maakt dat het handelsregister een nuttige bron vormt. Een groot nadeel bij het raadplegen van het handelsregister is echter het ontbreken van registratieplicht voor vier categorieën ondernemers, waarvan er tenminste één een potentiële bijdrage levert aan de nieuwe economische activiteiten in het buitengebied: vrije beroepsbeoefenaren. Beroepsbeoefenaren als artsen, kunstenaars en notarissen hebben waarschijnlijk wel het benodigde kapitaal en de interesse om een mooie voormalige boerderij te betrekken als woning en een praktijk, kantoor of atelier aan huis. De overige drie ontbrekende categorieën zijn de eenmanszaken in de landbouw en visserij, de ondernemingen van een publiekrechtelijk lichaam en de ambulante handel. Een tweede nadeel van het gebruik van een recent handelsregister is dat ontwikkelingen in de tijd nauwelijks zijn na te trekken. Een boerderij die bijvoorbeeld al tien jaar geen agrarische functie meer heeft, kan in de eerste vijf jaar als niet-agrarisch bedrijfspand hebben gediend en daarna leeg komen te staan of als woning dienen. Deze boerderij komt niet naar voren bij het vergelijken van de adreslijst van voormalige boerderijen met de adreslijst van huidige bedrijfslocaties.

Om deze leemten bij het gebruik van het handelsregister voor zo ver mogelijk te vermijden, is uiteindelijk als bron van bedrijfslocaties het LISA geraadpleegd. In dit register worden alle bedrijfsvestigingen geïnventariseerd naar type bedrijvigheid en werkgelegenheid, inclusief de in het

handelsregister ontbrekende categorieën. Deze informatie is echter pas vanaf 1996 in volledige vorm aanwezig. Het aanbrengen van een historische component in hergebruik van voormalig agrarische bebouwing blijft daarmee problematisch. Wel is ervoor gekozen twee peiljaren te selecteren en de bedrijfsadressen in de jaren 1996 en 1999 te vergelijken met de adressenlijst van voormalige boerderijen. Hieruit is de historische ontwikkeling van niet-agrarische bedrijvigheid in voormalige boerderijen enigszins af te leiden. Het is namelijk mogelijk dat een adres in het ene peiljaar wel als bedrijfsvestiging naar voren komt, maar in het andere peiljaar niet. Het verschil in adressenlijsten van de peiljaren duidt op de mogelijkheid dat de betreffende bedrijven pas enige tijd na het agrarisch functieverlies zijn gevestigd op dat adres, of dat de betreffende bedrijven na enige tijd weer verhuisd of opgeheven zijn. Hergebruik is een dynamisch proces en geen statisch verschijnsel.

Het resultaat van de koppeling van de CBS Landbouwtellingen en het LISA op landelijk niveau bevestigt dit. In 1996 stonden er op 11% van de voormalig agrarische adressen bedrijven ingeschreven. Van deze bedrijven bleken er 23,5% niet meer voor te komen in het LISA van 1999. Deze bedrijven kunnen verplaatst of opgeheven zijn; in ieder geval huisvesten de betreffende boerderijen niet langer een bedrijf. Daarentegen was het aantal voormalige

boerderijen met nieuwe bedrijven tussen 1996 en 1999 toegenomen met 38,8%. Los van de groei en krimp in drie jaar is in totaal 14% van de voormalige boerderijen in hergebruik als niet-agrarisch bedrijfspand.

Een relatief hoge concentratie van voormalig agrarische bebouwing en hergebruik is waar te nemen rond de Randstad en de Brabantse stedenrij (zie figuur 1).

Verschuiving van bedrijvigheid in het buitengebied

Door middel van de registratie in het LISA zijn twee kenmerken bekend van de bedrijven in voormalige boerderijen. Allereerst is met een SBI-code (Standaard Bedrijfs Indeling) aangegeven welk type bedrijf staat ingeschreven op dat adres. Zoals gezegd

Bron: CBS Landbouwtellingen en LISA, eigen bewerking

Figuur 1: Voormalige boerderijen uit de periode 1992 - 1999 in hergebruik als niet-agrarisch bedrijfspand per COROP regio (in %).

bevatten sommige adressen meer vermeldingen, maar helaas geeft het LISA maar één code per adres, namelijk de code van de hoofdactiviteit. Ten tweede is via het LISA het aantal arbeidsplaatsen van de betreffende bedrijven bekend.

Het type bedrijfsactiviteiten dat wordt uitgeoefend in voormalige boerderijen is in alle regio's enorm divers. Naast veel soorten aan handel en reparatie van consumentenartikelen, zijn er uiteraard veel agrarisch gerelateerde activiteiten, maar ook dienstverlenende of zelfs industriële activiteiten te ontdekken, zoals: snuisterijenwinkels, antiekhandels, fietsenverhuur, verzekeringsmaatschappijen, kapsalons, meubelmakerijen en bouwbedrijven. Bedrijfsmatig hergebruik leidt tot diversificatie en vermindert zo wellicht de kwetsbaarheid van de plattelandseconomie.

Een ander positief effect van nieuwe bedrijvigheid in het buitengebied is het werkgelegenheidseffect. Het aantal banen dat voortkomt uit het hergebruik van boerderijen loopt sterk uiteen. Per bedrijf wordt op de peildatum van de LISA enquête het aantal werkzame personen vastgesteld. De term werkzame personen omvat meewerkende eigenaren, meewerkende gezinsleden, zelfstandige beroepsbeoefenaren en werknemers. Van de bedrijven heeft 77% niet meer dan 4 werkzame personen, terwijl 90% van de bedrijven minder dan 10 banen te bieden heeft. Nieuwe bedrijven in het buitengebied hebben over het algemeen een bescheiden karakter qua banenomvang.

Conclusie

Bedrijfsmatige functieveranderingen van boerderijen zijn in beeld te brengen door de CBS landbouwstellingen op adresniveau te koppelen aan het LISA. Die methode biedt de mogelijkheid om regionale verschillen in hergebruik te analyseren, evenals de verschuivingen in bedrijfsactiviteiten en werkgelegenheid in het buitengebied. De toepassing van het LISA heeft het mogelijk gemaakt voor het eerst grondig in beeld te brengen in hoeverre in het buitengebied sprake is van een verschuiving in bedrijvigheid.

De logistieke sector in Nederland

Door: Christian Heerings, werkzaam bij ETIN Adviseurs

De logistieke sector staat altijd wel in de belangstelling. De slogan "Zonder transport staat alles stil" werd jarenlang gebezigd om de sector te promoten en om aan te geven dat transport de verbindende schakel is in de economie; tegenwoordig staat door de alsmat toenemende congestie deze verbindende schakel ook steeds vaker stil. Daarnaast is er vaak kritiek op "al die lelijke blokkendozen op bedrijventerreinen". In die blokkendozen zit echter niet alleen maar lucht, er wordt ook gewerkt! De logistieke sector kende in 2004 ruim 438.000 arbeidsplaatsen die verdeeld zijn over ruim 32.000 vestigingen.

Vervoer over de weg domineert

De logistieke sector kan onderverdeeld worden in elf hoofdgroepen (zie tabel). De hoofdgroep 'Vervoer over de weg' is met afstand de grootste werkverschaffer binnen de totale logistieke sector (43,5%). Onder deze hoofdgroep vallen zowel het personenvervoer over de weg als het goederenvervoer over de weg. Het goederenvervoer heeft hierin het grootste aandeel, namelijk bijna 65%. Op ruime afstand volgt de hoofdgroep 'Post- en koeriersdiensten' met 16,4% van de logistieke werkgelegenheid. De derde plaats wordt ingenomen door de expediteurs, cargadoors en bevrachters. Qua aantal vestigingen is er een iets ander 'erepodium' te zien. De hoofdgroep 'Vervoer over de weg' is ook hier veruit de grootste, maar nu bezet de hoofdgroep 'Reisorganisatie- en bemiddeling' de tweede plaats. Op de derde plaats staan de post- en koeriersdiensten.

De totale logistieke sector is goed voor 5,8% van de totale werkgelegenheid in Nederland. Opgemerkt dient te worden dat in de sector logistiek het zogeheten eigen vervoer niet is meegenomen. Hieronder vallen bedrijven die weliswaar ook goederen en mensen vervoeren, maar dit niet als hoofdfunctie uitoefenen (bijvoorbeeld de bloemenkweker die zelf zijn producten naar de veiling brengt).

Werkgelegenheid in de logistiek* naar hoofdgroep (2004)

Hoofdgroepen	Vestigingen	Banen	Aandeel in totaal aantal banen (%)
Vervoer per spoor	190	15.330	3,5
Vervoer over de weg	14.480	190.530	43,5
Vervoer via pijpleidingen	10	240	0,1
Zeevaart	500	9.180	2,1
Binnenvaart	3.370	12.780	2,9
Vervoer door de lucht	360	23.860	5,4
Laden, lossen, overslag en opslag	1.530	28.490	6,5
Overige dienstverlening voor het vervoer	1.280	25.070	5,7
Reisorganisatie- en bemiddeling	4.290	25.210	5,8
Expediteurs, cargadoors en bevrachters	2.440	35.610	8,1
Post- en koeriersdiensten	3.950	71.820	16,4
Totaal Nederland	32.400	438.120	100
Aandeel logistiek in totale bedrijfsleven	3,6	5,8	

*Exclusief telecommunicatie

Bron: LISA 2004; bewerking ETIN Adviseurs

In de periode tussen 2000 en 2004 is de werkgelegenheid in de logistieke sector met bijna 6.300 banen gegroeid. Dit komt neer op een groei van 1,4%. Hiermee blijft de logistieke sector achter bij het landelijke gemiddelde dat in dezelfde periode een groei kende van 3,0%. De groeiachterstand is vooral toe te schrijven aan de ontwikkeling in de laatste twee jaren. Na 2002 is de werkgelegenheid in de logistieke sector langzaam gedaald. Ter illustratie, 2004 kende een teruggang in het aantal banen van 1,2%; voor het gehele bedrijfsleven bedroeg dit percentage -0,3%. Ten opzichte van de piek in 2002 zijn in de logistieke sector zo'n 9.000 banen verloren gegaan.

Niet alle hoofdgroepen binnen de logistiek kenden in 2004 een teruggang van het aantal banen. Zo nam in drie hoofdgroepen het aantal banen toe: vervoer via pijpleidingen, de overige dienstverlening voor het vervoer en de reisorganisatie- en bemiddeling eindigden 'in de plus'.

Het aantal vestigingen dat zich met logistiek bezighoudt, is in de afgelopen vijf jaar met bijna 1.000 toegenomen. In het vorige jaar is echter weer een teruggang te zien, namelijk -1,2%.

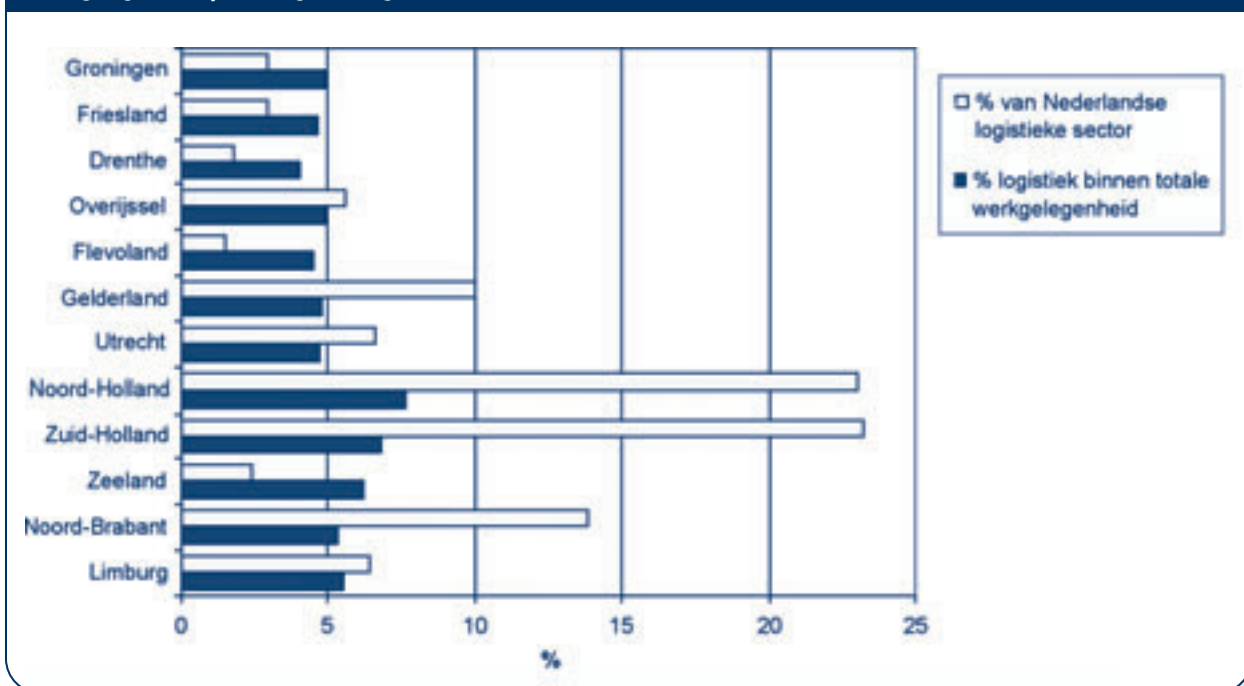
Het aandeel van de logistieke sector binnen de totale Nederlandse werkgelegenheid is in de afgelopen vijf jaar nagenoeg gelijk gebleven. Het aandeel bedroeg in de periode 2000 - 2003 5,9%, in 2004 was dat 5,8%. De logistieke sector kan dus gekenmerkt worden als een sector met een redelijk stabiel aandeel in de werkgelegenheid. Een verklaring hiervoor kan gevonden worden uit het feit dat transport en logistieke diensten min of meer altijd nodig zijn, ook bij een krimpende economie.

Werkgelegenheidsbelang in Noord- en Zuid-Holland het grootst

De provincies Zuid-Holland en Noord-Holland dragen elk voor bijna een kwart bij aan het totaal aantal banen in de Nederlandse logistieke sector. Op enige afstand

volgen Noord-Brabant (13,8%) en Gelderland (10%). Het laagste aandeel komt voor rekening van Flevoland (1,5%) en Drenthe (1,8%). Wordt er gekeken naar het werkgelegenheidsaandeel van de logistieke sector binnen het totaal aantal arbeidsplaatsen per provincie, dan valt op dat de aandelen minder ver uit elkaar liggen. Noord-Holland kent het grootste aandeel met 7,6%, gevolgd door Zuid-Holland (6,8%) en Zeeland (6,2%). Het aandeel is het kleinst in Drenthe waar 4,0% van het totale aantal arbeidsplaatsen voor rekening komt van de logistieke sector.

Aandeel banen in logistieke sector (percentage van het landelijke totaal logistieke banen) en aandeel banen in regionale werkgelegenheid (percentage van regionaal totaal banen) in 2004

Bron: LISA 2004; bewerking ETIN Adviseurs

In de provincies Drenthe, Flevoland, Friesland, Gelderland, Limburg, Noord-Brabant en Overijssel draagt het vervoer over de weg voor meer dan de helft bij aan het totale aantal banen binnen de logistieke sector in die provincies. In Drenthe en

Gelderland is dit aandeel het hoogst met ruim 63%. De provincie Noord-Holland kent met 25,5% het kleinste aandeel van het wegvervoer. In absolute zin is het wegtransport in deze provincie echter de nummer drie van Nederland. Een verklaring kan worden gevonden in de aanwezigheid van de luchthaven Schiphol en de daaraan gerelateerde bedrijvigheid. Zo is ruim 22% van de logistieke werkgelegenheid in de provincie Noord-Holland toe te schrijven aan het vervoer door de lucht en nog eens 13,5% aan dienstverlening ten behoeve van de luchthaven. Het aantal banen in het vervoer door de lucht in de provincie Noord-Holland bedraagt bijna 94% van alle banen in deze hoofdgroep in Nederland!

In de provincies Utrecht, Groningen en Overijssel wordt het aandeel van het wegvervoer gerelativeerd door de post- en koeriersdiensten die in deze provincies meer dan 20% bijdraagt in de logistieke werkgelegenheid. In Zuid-Holland leidt de aanwezigheid van de havens in de Rijnmond eveneens tot een afwijkend beeld. De hoofdgroep 'vervoer over de weg' is in Zuid-Holland qua banen de grootste van Nederland, maar op de hele provincie is het aandeel 'slechts' 38,8%. Een verklaring kan worden gevonden in relatief sterke havengebonden hoofdgroepen als 'Laad-, los- en overslagactiviteiten en opslag' en 'Expeditie, cargadoors en bevrachters'. Tevens kent Zuid-Holland een groot aantal banen in de post- en koeriersdiensten.

Logistiek in de lift in Flevoland

In de afgelopen vijf jaar is de werkgelegenheid in de logistieke sector in Nederland met 1,5% toegenomen. De provincie Flevoland kende van alle provincies de grootste groei in het aantal arbeidsplaatsen in de logistiek, namelijk ruim 15%. In de periode 2000 - 2004 kenden de drie noordelijke provincies een groei van 5% of meer. Overijssel, Utrecht, Zuid-Holland en Zeeland lieten groeicijfers zien die onder het landelijk

gemiddelde lagen. Overijssel kende als enige van deze vier provincies een positieve groei. Utrecht daarentegen liet een teruggang in aantal arbeidsplaatsen zien van 11%. Het grootste verlies aan banen was hier te vinden in de 'overige dienstverlening ten behoeve van het vervoer'. Deze hoofdgroep werd bijna gehalveerd, een verlies van ruim 1700 arbeidsplaatsen in absolute zin.

Hoog gehalte logistiek in (lucht) havengebieden

Om binnen de verschillende provincies aan te kunnen geven waar de logistieke zwaartepunten liggen, is de logistieke sector per coropgebied in kaart gebracht. In absolute zin is Groot-

Aandeel logistieke banen per coropgebied in 2004 (Nederland = 100)

Bron: LISA 2004, bewerkin ETIN Adviseurs

Amsterdam koploper met ruim 77.000 logistieke banen, gevolgd door Groot-Rijnmond (ruim 56.000) en Utrecht (bijna 29.000). Wordt gekeken naar het aandeel van de logistieke sector in percentage van het totaal aantal banen, dan is Delfzijl en omgeving koploper: het aandeel logistiek is hier met 11,6% twee maal zo hoog als het landelijk gemiddelde van 5,8%. Op de tweede plaats komt Groot-Amsterdam (10,4%) en op de derde plaats Groot-Rijnmond met 9,7%. De top drie bestaat dus uit regio's waar de zeehavens een sterke spin-off genereren. In Groot-Amsterdam komt daar de aanwezigheid van Schiphol ook eens bij. Zeeuwsch-Vlaanderen en Zuidwest-Gelderland scoren eveneens bovengemiddeld. In Zeeuwsch-Vlaanderen is vooral sprake van zeehavengerelateerde werkgelegenheid. In Zuidwest-Gelderland is vanoudsher sprake van een sterk cluster van wegtransportbedrijven vanwege de ligging op een kruispunt van diverse auto- en waterwegen.

Haarlemmermeer op alle fronten nummer één

Op gemeenteniveau heeft Haarlemmermeer met meer dan 37% het grootste aandeel van de logistieke sector in de totale werkgelegenheid. Haarlemmermeer wordt gevolgd door de gemeenten Albrandswaard (32,5%) en Wassenaar (23,6%). Ook wat betreft het absolute aantal banen is Haarlemmermeer de nummer één: ruim 45.000

mensen hebben een baan in de logistieke sector. Rotterdam en Amsterdam volgen in absolute zin met respectievelijk bijna 37.000 en 25.000 banen. Het aandeel van de logistieke sector in de totale werkgelegenheid in beide steden is echter niet groot genoeg om de top 15 van grootste logistieke gemeenten te komen. Rotterdam eindigt met 11,2% ruim boven het landelijk gemiddelde van 5,8%, Amsterdam zit daar met 5,3% onder.

In de top 15 van logistieke gemeenten valt op dat het vooral de kleine en middelgrote gemeenten zijn die de ranglijst aanvoeren, hoewel de grotere gemeenten in absolute zin veelal meer logistieke banen herbergen. In de grotere gemeenten zijn in veel gevallen andere sectoren eveneens sterk (industrie, zakelijke en overige dienstverlening) waardoor het aandeel van de logistieke sector genivelleerd wordt.

De 15 grootste logistieke gemeenten in Nederland in 2004

Top 15 gemeenten	Aandeel (%) in de totale werkgelegenheid	Aantal logistieke banen	Aantal logistieke banen/1.000 inw.
Haarlemmermeer	37,1	45.260	355
Albrandswaard	32,5	2.830	143
Wassenaar	23,6	1.030	88
Beek	20,8	1.950	114
Roerdalen	19,8	550	53
Rozenburg	17,5	420	32
Bergh	16,9	1.210	66
Maasbracht	15,4	600	44
Delfzijl	15,2	2.020	70
Nederlek	13,9	510	35
Geldermalsen	13,8	1.930	75
Liesveld	13,3	480	50
Moerdijk	12,6	2.260	61
Ouderkerk	12,4	260	32
Bergschenhoek	12,4	650	42
Nederland	5,8	438.110	27

Werkgelegenheidsstructuur 50 grootste gemeenten (2004)

Gemeente	Vest.	Werkzame personen	Landbouw	Industrie	Bouw	Handel/horeca	Tertiaire sector	Kwartaire sector
	abs.	abs.	%	%	%	%	%	%
Amsterdam	61.240	467.400	0,1	5,0	2,5	20,9	38,1	33,3
Rotterdam	23.000	328.030	0,1	9,3	5,2	16,8	35,3	33,2
's-Gravenhage	16.500	233.570	0,5	4,1	2,6	15,4	28,3	49,0
Utrecht	15.730	202.100	0,3	5,3	4,8	17,8	34,2	37,6
Eindhoven	11.010	138.350	0,3	15,7	4,4	19,1	32,1	28,4
Groningen	8.630	124.900	0,2	7,9	3,7	17,7	27,4	43,0
Haarlemmermeer	7.110	121.990	1,7	7,0	4,1	20,4	54,7	12,1
Tilburg	7.390	100.280	0,7	17,2	4,0	19,3	22,0	36,6
Arnhem	7.690	93.140	0,8	7,5	3,1	16,5	30,1	42,0
's-Hertogenbosch	9.880	92.890	0,6	11,1	6,4	23,7	28,0	30,2
Nijmegen	7.570	92.520	0,3	13,9	3,8	17,6	17,4	47,0
Breda	8.650	90.070	1,5	11,7	5,7	22,7	21,5	36,9
Apeldoorn	8.080	89.070	1,3	11,8	5,3	19,3	22,3	40,0
Zwolle	4.670	76.950	0,8	11,2	3,5	18,3	26,0	40,2
Enschede	6.930	75.420	1,2	15,4	4,6	19,7	19,8	39,3
Maastricht	5.870	73.150	0,3	12,7	3,0	19,6	27,0	37,3
Amersfoort	6.940	72.340	0,4	7,4	4,9	20,3	34,0	32,9
Haarlem	10.940	69.720	0,2	12,0	4,4	21,2	22,8	39,5
Leeuwarden	4.620	66.500	0,8	9,5	3,8	15,4	25,9	44,7
Almere	9.130	62.100	1,2	9,9	5,1	25,1	30,0	28,7
Zaanstad	7.840	57.340	0,8	16,6	9,2	20,9	25,3	27,3
Leiden	4.020	54.370	0,1	9,6	4,9	16,9	16,7	51,9
Dordrecht	4.500	54.370	0,4	14,6	7,7	20,1	19,9	37,4
Venlo	4.630	54.100	2,7	22,3	3,5	24,7	18,2	28,7
Sittard-Geleen	4.500	52.920	0,6	32,4	4,6	17,4	18,6	26,4
Heerlen	4.000	50.940	0,4	11,3	3,3	19,1	26,1	39,9
Ede	6.280	51.270	4,7	9,8	6,4	22,1	21,6	35,4
Alkmaar	5.910	48.080	0,2	7,0	4,4	23,3	22,7	42,4
Hilversum	6.930	47.620	0,2	10,6	3,3	15,5	24,6	45,7
Delft	3.090	47.330	0,2	10,3	2,9	19,5	25,3	41,9
Zoetermeer	3.040	45.910	0,2	10,4	2,9	23,8	27,5	35,2
Emmen	5.600	47.030	5,8	21,2	8,1	18,7	14,3	31,8
Deventer	3.800	43.900	3,3	19,9	5,0	19,5	20,3	32,0
Westland	6.660	50.700	19,3	8,3	9,0	25,0	21,9	16,5
Nieuwegein	3.380	41.950	0,4	6,1	6,1	24,5	32,9	29,9
Hengelo (O.)	3.850	41.680	1,2	23,1	5,6	24,6	16,5	29,1
Amstelveen	5.450	40.740	1,5	1,7	2,0	25,1	40,3	29,4
Oss	4.780	38.970	2,0	28,6	7,3	20,8	19,3	21,9
Rijswijk	2.060	39.100	2,5	4,3	4,0	15,0	47,7	26,5
Almelo	3.240	38.270	1,2	23,6	4,6	19,5	13,2	38,0
Capelle aan den IJssel	2.350	37.770	0,1	5,4	9,4	23,9	40,4	20,8
Roosendaal	4.050	38.410	2,8	19,7	5,5	20,0	21,5	30,6
Helmond	3.140	35.790	1,4	25,2	4,6	21,3	16,1	31,4
Velsen	4.180	34.780	2,7	37,0	5,2	16,0	19,0	20,0
Zeist	3.480	34.390	0,5	4,9	3,3	19,0	30,0	42,3
Assen	2.910	34.470	1,1	11,6	4,2	18,2	16,6	48,4
Gouda	2.520	32.010	0,1	12,2	5,8	19,3	24,3	38,3
Bergen op Zoom	3.120	31.780	2,0	22,7	5,0	17,6	21,5	31,2
Lelystad	4.160	31.100	2,1	11,0	4,6	20,0	26,6	35,6
Schiedam	2.780	29.730	0,2	13,0	7,0	25,1	21,2	33,5
Nederland	895.860	7.534.700	3,8	12,9	6,3	22,0	24,1	30,9

Beschikbare gegevens

Per vestiging zijn de volgende gegevens beschikbaar:

Naam, vestigingsadres, correspondentieadres, activiteitencode (SBI 1993), aantal mannen fulltime, vrouwen fulltime, mannen parttime, vrouwen parttime (absolute gegevens op vestigingsniveau worden alleen geleverd door middel van een grootteklasse of via aggregaties). De werkgelegenheid is inclusief uitzendkrachten. Op basis van deze gegevens is elke denkbare statistiek mogelijk, eventueel gekoppeld met andere gegevensbestanden. LISA behoudt zich ten aanzien van het landelijk register LISA en de daarin opgenomen gegevens alle auteurs- en databankrechten voor.

Omvang bestand

In onderstaande tabel is opgenomen van welke gebieden het LISA-bestand 2004 informatie biedt. Vergelijkbare statistische informatie is er ook voor de periode 1996 t/m 2003.

gebied omschrijving	aantal	minimum	vestigingen maximum	totaal
6 positie postcodegebied	264.782	1	292	817.557
4 positie postcodegebied gemeenten	4.021	1	3.421	
COROP-gebieden	483	79	61.152	
provincies	40	2.014	88.847	
	12	19.577	183.687	

Toelichting: het aantal vier positie postcodegebieden waar vestigingen zijn is in LISA 4.021. Het aantal vestigingen per gebied varieert van 1 tot 3.421. Het totale LISA-bestand van 2004 bevat 817.557 vestigingen.

Informatie en/of bestellingen LISA

Voor informatie over LISA en het bestellen van onder andere statistische gegevens, steekproefrekkings, bestandsverrijkingen kunt u zich wenden tot de LISA Projectorganisatie en Bridgis BV. Voor koppelingen van het LISA-bestand met bijvoorbeeld geografische databestanden kunt u contact opnemen met Bridgis BV.

LISA Projectorganisatie: Van Limburg Stirumlaan 6
Postbus 3045
5003 DA Tilburg
Tel.: (013) 594 01 11
Fax: (013) 463 03 24
E-mail: info@lisa.nl
Internet: www.lisa.nl

Bridgis BV: Sint Walburgkerkpad 3
Postbus 71
4000 AB Tiel
Tel.: (0344) 636 242
Fax: (0344) 636 246
E-mail: info@bridgis.nl
Internet: www.bridgis.nl

Colofon

LISA Nieuws is een uitgave van de Stichting LISA die als doel heeft het beschikbaar hebben van informatie over vestigingen en werkgelegenheid in geheel Nederland, primair ten behoeve van onderzoek en beleid. De Stichting vertegenwoordigt de regionale registerhouders die de informatie verzamelen, beheren en in LISA inbrengen.

Redactie: Juri Heise, Freerk Viersen

Vormgeving: De Cock Design, Tilburg
Druk: Line-Up Media Services, Boxtel

Deze uitgave is verzorgd door de LISA Projectorganisatie. Overname van tekst en cijfermateriaal is alleen toegestaan ten behoeve van niet-commercieel gebruik onder bronvermelding. Hoewel bij de uitgave de uiterste zorg is nagestreefd kan voor eventuele aanwezigheid van (zet)fouten en onvolledigheden geen aansprakelijkheid worden aanvaard.

Bestuur Stichting LISA

P.J. Vriens, voorzitter
drs. F. Viersen, secretaris
drs. G. Scholtens, penningmeester
ir. B.A. Herfst

Regionale bronhouders LISA

Bedrijvenregister Meerlanden
Werkgebied: Gemeente Haarlemmermeer e.o.
dhr. A. Reijneveld
Tel.: (023) 567 64 96
e-mail: ad.reijneveld@haarlemmermeer.nl

Regionale Informatiebank Bedrijven en Instellingen Zeeland (RIBIZ)
Werkgebied: Provincie Zeeland
dhr. R. Lucas
Tel.: (0118) 673 537
e-mail: r.lucas@zeeland.kvk.nl

Vestigingenregister Amsterdam
Werkgebied: Gemeente Amsterdam e.o.
mevr. C. van Oosteren
Tel.: (020) 527 94 12
e-mail: c.oosteren@os.amsterdam.nl

Provinciale Werkgelegenheidsenquête (PWE) Gelderland
Werkgebied: Provincie Gelderland
dhr. drs. F.J. Viersen
Tel.: (026) 359 91 71
e-mail: f.viersen@prv.gelderland.nl

Werkgelegenheidsregister Stadsgebied Haaglanden
Werkgebied: Stadsgebied Haaglanden
dhr. G. Scholtens
Tel.: (070) 750 16 75
e-mail: schg@haaglanden.nl

Provinciaal Arbeidsplaatsenregister (PAR) Utrecht
Werkgebied: Provincie Utrecht
dhr. drs. M. Bergmeijer
Tel.: (030) 258 23 91
e-mail: Maarten.Bergmeijer@Provincie-Utrecht.nl

Werkgelegenheidsregister Provincie Groningen
Werkgebied: Provincie Groningen (excl. Stad Groningen)
mevr. M.S.B. Joustra
Tel.: (050) 316 40 51
e-mail: m.s.b.joustra@provinciegroningen.nl

Vestigingenregister Flevoland
Werkgebied: Provincie Flevoland
dhr. P.M. Smeenk
Tel.: (0320) 265 317
e-mail: smeenk@flevoland.nl

RMO Noordwest-Holland
Werkgebied: KvK voor Noordwest-Holland
dhr. drs. M.A. de Boer
Tel.: (072) 519 57 76
e-mail: mboer@alkmaar.kvk.nl

Vestigingenregister Limburg
Werkgebied: Provincie Limburg
dhr. R.C.M. Vaessens
Tel.: (043) 388 36 13
e-mail: r.vaessens@etil.nl

Werkgelegenheidsregister Gemeente Groningen
Werkgebied: Gemeente Groningen
dhr. T.H. Snijders
Tel.: (050) 367 70 16
e-mail: t.snijders@dia.groningen.nl

Bedrijven- en Instellingenregister Overijssel (BIRO)
Werkgebied: Provincie Overijssel
dhr. J. Bos
Tel.: (038) 425 16 30
e-mail: BIRO@prv-overijssel.nl

Vestigingenregister Noord-Brabant
Werkgebied: Provincie Noord-Brabant
dhr. drs. B. Doets
Tel.: (013) 594 01 11
e-mail: b.doets@etin.nl

Werkgelegenheidsregister Friesland
Werkgebied: Provincie Friesland
mevr. L.Z. Spijksstra
Tel.: (058) 292 53 85
e-mail: l.z.spijksstra@fryslan.nl

Drentse Werkgelegenheidsenquête (DWE)
Werkgebied: Provincie Drenthe
dhr. R. Haverkate
Tel.: (0592) 36 55 55
e-mail: r.haverkate@drenthe.nl

Bedrijvenregister Zuid-Kennemerland + IJmond
Werkgebied: Haarlem e.o.
dhr. drs. B. Doets (ETIN/LISA)
Tel.: (013) 594 01 11
e-mail: info@lisa.nl

Bedrijvenregister Zuid-Holland (BRZ)
Werkgebied: Rijnmond en Rijnstreek
mevr. D. Zoeteman
Tel.: (010) 204 10 42
e-mail: d.zoeteman.bgs@XS4ALL.nl

Gemeente Hilversum
Werkgebied: Gooi en Vechtstreek
mevr. M.Krauth (ETIN/LISA)
Tel.: (013) 594 01 11
e-mail: info@lisa.nl

WWW.LISA.NL vernieuwd!

[LISA NIEUWS](#) | [GRATIS-DATA](#) | [GEBESLUTEN DEEL](#) | [ZOEK](#)

[ALGEMEEN](#) | [ORGANISATIE](#) | [DATA](#) | [PUBLICATIES](#) | [INLOGGEN](#)

Welkom bij LISA

LISA is een databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaald werk wordt verricht. De kerngegevens per vestiging hebben een ruimtelijke component (adresgegevens) en een sociaal-economische component (werkgelegenheid en economische activiteit).

Door de beschikbaarheid van dit type beschrijvende gegevens voor heel Nederland kan het LISA vestigingenregister beschouwd worden als het basisbestand voor sociaal-economisch en ruimtelijk onderzoek. Van elk willekeurig geografisch niveau en van elke activiteit kan bijvoorbeeld de werkgelegenheids(ontwikkeling) in beeld worden gebracht.

Omdat LISA ook vestigingen van de overheid, het onderwijs, de gezondheidszorg en de vrije beroepsbeoefenaars registreert is LISA uniek in zijn soort. Verder zijn LISA-gegevens eenvoudig te koppelen aan andersoortige bestanden waardoor LISA voor vele beleidsvelden en beleidsmakers een waardevol instrument is. Het LISA vestigingenregister bevat informatie over circa 817.000 vestigingen in Nederland. Landsdekkende informatie is beschikbaar vanaf 1996.

VOOR FEITEN EN CIJFERS OVER WERKGELEGENHEID

VAN LIMBURG STIRUMLAAN 6, POSTBUS 3045, 5003 DA TILBURG, TEL (013) 594 01 11, FAX (013) 463 03 24, E-MAIL INFO@LISA.NL